

УДК 37.091.3:004.9:372.880

USE OF MNEMOTECHNICAL METHODS TO IMPROVE THE STUDENTS' LANGUAGE COMPETENCIES IN LEARNING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE

ВИКОРИСТАННЯ МНЕМОТЕХНІЧНИХ МЕТОДІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ МОВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Krekoten O.V./Крекотень О.В.*Senior lecturer / старший викладач**ORCID: 0000-0931-1947-1074**Sumy National Agrarian University,**Sumy, Guerasyma Kondratieva, 160, 40021**Сумський національний аграрний університет,**Суми, Герасима Кондратьєва, 160, 40021*

Анотація. Стаття спрямована на теоретичний аналіз та практичне впровадження мнемотехнічних методів у викладанні іноземних мов здобувачам вищої освіти немовних університетів України. Актуальність дослідження визначена потребою в наукових дослідженнях методів запам'ятовування для підвищення іноземних навичок та посилення мотивації студентів до вивчення професійної термінології під час заняття в навчальних просторах. У дослідженні використовуються аналітичні та якісні методи. У статті окреслено ефективні стратегії та визначено дидактичний потенціал та розроблено комплекс вправ, спрямованих на підвищення іноземних лінгвістичних компетентностей. Висновки сприяють розумінню перспективності продовження досліджень та можливості ефективної адаптації до освітніх умов України.

Ключові слова: мнемотехнічні методи, мнемонічні стратегії, нейробіка, освітній процес, іноземні мови.

Вступ.

Серед ключових проблем сучасної вищої освіти в Україні, без сумніву, можна виокремити невідповідність встановлених програмних завдань та реальних практичних результатів вивчення іноземної мови у вищих навчальних закладах. Причини існують як об'єктивні, пов'язані з військовою російською агресією, вимушеним дистанційним навчанням у прифронтових закладах вищої освіти, так і суб'єктивні, які стосуються відсутності мотивації студентів та викладачів щодо досягнень високих результатів. З огляду на подібні перешкоди, освітяни мають проявляти креативність у використанні технологій для сприяння творчості студентів та досягнення навчальних цілей [1, с.28].

Саме мнемотехнічні методи покликані допомогти викладачам

застосовувати відповідні перспективні підходи до навчання, а студентам підвищити мотивацію до вивчення іноземної мови. Це безпрограшна стратегія, хоч і не нова. Згідно *V. Siriganjanavong*, поняття мнемотехніки або мнемоніки визначається як техніки або прийоми, вербальні або візуальні, які можна використовувати для підвищення здатності студента запам'ятовувати і відтворювати нову інформацію [2, с.1]

Актуальність статті зумовлена потребою в наукових дослідженнях мнемотехнічних методів навчального процесу вивчення іноземних мов для підвищення мовних компетентностей студентів. Надзвичайно важливо, щоб нелінгвістичні університети готували висококваліфікованих фахівців, з високими когнітивними навичками, здатних до здорової конкуренції, до налагодження міжнародних контактів та застосування іноземної мови для доступу до інформаційних ресурсів, наукових досліджень та культурних надбань [3, с. 287].

Предметом дослідження виступить методика використання мнемотехнічних методів у формуванні мовних компетентностей студентів у курсі англійської мови як іноземної, об'єктом – процес навчання в університеті аграрного профілю. Отже, метою дослідження ми визначимо теоретичне обґрунтування ефективності використання мнемотехнічних методів у підвищенні рівня сформованості мовних компетентностей студентів у процесі вивчення англійської мови як іноземної та розробку алгоритму їх впровадження в університеті аграрного напрямку. Для реалізації мети передбачимо наступні завдання:

- 1) проаналізувати наукові та методичні підходи до використання стратегій запам'ятовування у навчанні іноземних мов;
- 2) зробити узагальнення існуючих мнемотехнічних стратегій;
- 3) визначити дидактичний потенціал впровадження мнемотехнічних методів викладання іноземної мови саме в університетах аграрного спрямування;
- 4) розробити комплекс вправ, спрямованих на формування професійно-орієнтованої лексичної компетентності студентів спеціальності «Агрономія».

Основний текст.

Тема меморизації розвивається науковцями вже здавна, але, зважаючи на швидкий розвиток технологій, проблема набирає нових обертів та стає знову на вістрі наукових досліджень. Фундаментом мнемотехнічних методів залишаються процеси запам'ятовування інформації задля її відтворення через певний час, тобто пам'яті (термін походить від імені давньогрецької богині пам'яті Мнемозіни, грецькою Μνημοσύνη). Термін «мнемотехніки» розумітимемо як «техніки, що дають можливість запам'ятати досить великий обсяг інформації, створюючи асоціативні зв'язки з уже відомими для пам'яті явищами» [4, с.490]. Перші описані техніки меморизації датуються 86-82 рр. до н.е.[4]. Втім, основні принципи мнемотехніки були розроблені греками. Історія їх виникнення широко досліджена І.А. Попко [5], науковиця аналізує значення робіт Цицерона, Геродота та Аристотеля щодо дослідження даної проблеми. Крім того, вона згадує першу друковану розробку теми в Україні від О. Деллена, директора Київської гімназії, датовану 1859 роком.

Аналіз сучасних досліджень (2021–2025) свідчить про зростання інтересу до використання мнемотехнічних стратегій у вивченні іноземних мов, зокрема англійської, німецької та французької як іноземної, особливо у формуванні лексичної компетентності. Дослідження І. А. Попко (2024) визначило не лише практичні основи використання мнемотехнічних принципів у професійній підготовці студентів з французької мови, але й чіткий алгоритм їх застосування в університетському навчанні[5]. М.Гладка (2021) дослідила прийоми мнемотехніки для кращого запам'ятовування німецьких слів на матеріалі автентичних підручників та довела ефективність їх використання в навчальному процесі [6]. Водночас недостатньо вивченими залишаються питання впливу технік запам'ятовування на розвиток комплексних мовленнєвих навичок студентів закладів вищої освіти, довготривалої ефективності застосування таких стратегій та їх інтеграції у сучасні комунікативні моделі.

Більшість вчених одностайні в думці, що інформація запам'ятовується краще, коли вона поєднана з вже існуючими знаннями або яскравими емоціями.

Тому одним з найуживаніших методів вважається метод АСОЦІАЦІЙ, який побудований на виборі співзвучного з іноземним словом українського. Згадуючи українське ключове слово, студент відтворює асоціацію і, таким чином, згадує іноземне слово. [6, с.133] Таким самим чином можна створювати асоціативні нейронні зв'язки не лише між словами, але й між частинами тексту. Такий процес у наукових колах отримав назву «нейробіка», тобто система тренувальних вправ для мозку, здатна не лише активізувати діяльність мозку, але й покращити рівень емоційного здоров'я та когнітивні навички. Терміном завдячуємо Лоуренсу Кацу, американському професору нейробіології, який довів, що завдяки вправам можливо відновити нейронні зв'язки, а в щоденних рутинних діях варто задіяти ефект несподіванки та п'ять почуттів, наприклад, змінити звичайний маршрут або навчитись писати іншою рукою тощо [7].

Нейробічні підходи до вивчення іноземних мов ще мало досліджені, особливо стосовно старшої школи та університету, тут є перспективне поле наукових досліджень, ми ж лише визначимо місце такої техніки у навчальному процесі: на даний момент не головне, але перспективне. Широко дослідила проблему мнемотехнічних стратегій Флора Кейсан. Спираючись на її дослідження, ми створили типологічну *Таблицю 1*, яка дозволяє наочно уявити дидактичні можливості технік запам'ятовування в навчальному процесі, а саме у вивченні іноземної мови.

Дослідження Флори Кейсан націлені не лише на теоретичний аналіз існуючих мнемотехнік, але й на практичне використання їх у навчальному процесі. Для експерименту Флора обрала три з них - peg-word, keyword, loci – з метою засвоєння лексики та довела, що метод локусів забезпечує найвищі результати засвоєння словникового матеріалу.

Вважаємо, що опис експериментальних мнемотехнік варто проілюструвати *Малюнком 1*.

Марина Гладка досліджувала мнемотехніки щодо вивчення німецької мови, але підхід універсальний, тож метод асоціацій (наприклад, при вивченні артиклів для запам'ятовування використовуються смішні казкові герої), метод ключових

слів (до іноземного слова підібрати однакове за звучанням з рідної мови), метод локусів (дослідника називає його методом Ціцерона, бо саме від подав ідею розміщувати інформацію в добре знайомій будівлі) поєднуються з прийомами римування, символізації або створення картин зі слів[6]. Прийоми можуть бути використані і при вивченні англійської мови. Черпаха О.Л., Гаджула Н.Г., Горай М.А. для запам'ятовування термінів з гістології радять наступні техніки: мнемоніка за першими літерами або акроніми, запам'ятовування методом римування, зорова мнемоніка [4].

Таблиця 1 - Типологія мнемотехнічних стратегій

	Назва	Націленість	Техніки
ПРЯМІ СТРАТЕГІЇ	Стратегії пам'яті	Для перенесення отриманої інформації у довгострокову пам'ять	Асоціювання Групування Семантичне мапування Техніки ключових слів, слів-зачіпок, локусів
	Когнітивні	Для модифікації або створення внутрішніх ментальних структур щодо розуміння та створення текстів іноземною мовою	Конспектування Виділення Узагальнення Розпізнавання закономірностей
	Компенсаційні	Для вгадування значення незнайомих слів під час читання чи аудіювання	Застосування синонімів Адаптація повідомлень Лінгвістичні підказки
НЕПРЯМІ СТРАТЕГІЇ	Метакогнітивні	Для здійснення «екзекутивного контролю» через планування, організацію та оцінку навчання	Постановка цілей Відстежування успіхів
	Афективні	Для контролю емоцій та мотивації щодо вивчення мови	Використання музики Ведення щоденника вивчення мови
	Соціальні	Для спрощення процесу взаємодії та комунікації в іншомовному дискурсі	Участь у дискусіях Командна робота Прохання про роз'яснення.

Джерело: [8, с.4-5]

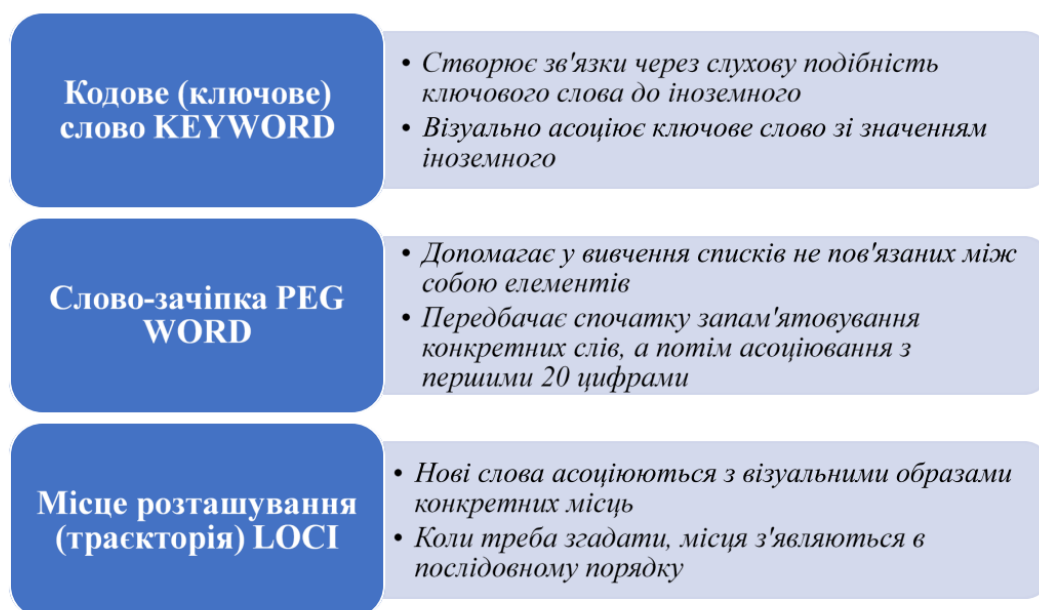

Рисунок 1 - Мнемонічні стратегії (за Flora Keysan [7])

Мнемонічні фрази для меморизації термінів з будь-якої дисципліни представляють дидактичний інтерес для вузького кола спеціалістів та можуть виступити темою нового наукового дослідження. Deviane, C. R. D. пропонує ефективну методику створення флеш-карток, одним з етапів якої є складання списку лексичного запасу, що складається з 5 стовпців: іноземне слово, фонетичний символ, ключове слово, слово рідною мовою та графічний ментальний образ [1, с.32]. І. Попко, крім вищезазначених мнемотехнік, виділяє прийом кодування слів, тобто штучно створених слів, що складаються з початку одного та закінчення іншого слова, які дослідниця називає СЛОВА-ВАЛІЗИ (наприклад, Franglais = Français + Anglais)[5, с.378].

Спираючись на існуючі наукові дослідження, ми намагались створити практичний кейс щодо оволодіння комунікативними компетенціями з англійської мови студентів спеціальності «Агрономія» та показати практичні вправи на запам'ятовування у *Таблиці 2*.

Розроблений комплекс вправ передбачає використання ключових мнемотехнічних методів (ключові слова, візуальні асоціації, акроніми, інтелект-карти та мнемічні історії), спрямованих на формування професійно-орієнтованої лексичної компетентності студентів спеціальності «Агрономія».

Таблиця 2 - Система формування асоціативних зв'язків. Тема «Soil and Crop Production»

№ з.п.	Мнемотехнічний прийом	Мета	Дидактичне втілення
1	Keyword mnemonic (метод ключового слова)	Запам'ятовування професійної лексики: слово fertilizer – добриво	Пропонується ключове слово-асоціація: fertile → fertilizer Студенти створюють уявний образ: "Fertile soil needs fertilizer." Складають власне речення.
2	Visual mnemonic (візуальна асоціація)	Запам'ятовування термінів: irrigation, pesticide, harvest, greenhouse	Студент має намалювати схематичний символ для кожного слова. Підписати англійське слово під малюнком. Пояснити одногрупнику
3	Acronym technique (акроніми)	Запам'ятовування класифікацій: Types of soil nutrients: Nitrogen – Phosphorus – Potassium	Створюється акронім: NPP - "New Plants Persist in Growth" Потім використовують у реченні. Напр.: Farmers add NPP fertilizers to improve crop productivity.
4	Mind-map mnemonic (інтелект-карта)	Систематизація лексики	Намалювати дерево під назвою CROP PRODUCTION та гілки (Irrigation, Harvesting тощо)
5	Story mnemonic (мнемічна історія)	Довготривале запам'ятовування термінів: seed – soil – fertilizer – irrigation – harvest	Створити коротку історію (4-5 речень), що включає всі слова. Представити історію групі або команді

Авторська розробка

Висновки. Таким чином, мнемотехнічні методи стають сучасним інструментом поліпшення іншомовних компетентностей студентів нелінгвістичного профілю. Інтеграція їх в навчальний процес вимагає, звісно, певних зусиль від педагогів, але результат буде вартий того. У статті були розглянуті мнемонічні стратегії, описані експериментальні мнемотехніки для підвищення іншомовних компетентностей здобувачів вищої освіти. Теоретична розробка проблеми відкриває нові горизонти практичних емпіричних досліджень, дуже перспективними видаються міждисциплінарні проєкти. Актуальними можуть бути розробки дидактичних матеріалів та підручників,

спрямованих на меморизацію лексичних одиниць та систематизацію вивченого, що докорінно змінили би мотиваційні налаштування студентів.

Література:

1. Deviane C.R.D. Élaboration de cartes flash assistées par la technique mnémonique des mots-clés pour mémoriser le vocabulaire français au niveau A1 // Francisola. – 2025. – Vol. 10(1). – P. 27–42. DOI: <https://doi.org/10.17509/francisola.v10il.80987>
2. Siriganjanavong V. The mnemonic keyword method: effects on the vocabulary acquisition and retention // English Language Teaching. – 2013. – Vol. 6(10). – P. 1–10. URL: <http://dx.doi.org/10.5539/elt.v6n10p1>
3. Мосій І.М., Чаплик О.А., Штангрет Г.З. Онлайн-інструменти для навчання іноземної мови: розробка та впровадження інтерактивних методик // Інноваційна педагогіка. – 2024. – №75. – С. 286–291. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/75.55>
4. Черепаха О.Л., Гаджула Н.Г., Горай М.А. Мнемотехніка для кращого та швидшого запам'ятовування інформації з гістології для англومовних студентів медичного та стоматологічного факультетів // Вісник Вінницького національного медичного університету. – 2019. – Т. 23, №3. – С. 490–494. DOI: [10.31393/reports-vnmedical-2019-23\(3\)-25](https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2019-23(3)-25)
5. Попко І.А. До питання ефективності мнемотехнічних прийомів при вивченні французької мови // Закарпатські філологічні студії. – 2024. – №2(26). – С. 369–381. DOI: <https://doi.org/10.32782/2617-3921.2024.26.369-381>
6. Гладка М. Використання мнемотехніки при навчанні лексики німецької мови студентів-філологів // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2021. – Вип. 41, Т. 1. – С. 131–135. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/41-1-19>
7. Кадя Н. Фітнес для мозку. Що таке нейробіка // 2021. – Режим доступу: <https://life.nv.ua/ukr/blogs/yak-pidvishchiti-rozumovi-zdibnosti-shcho-take-neyrobyka-sekrety-mozku-50157181.html> (дата звернення: 19.03.2026).
8. Keysan F. An Investigation of the Impacts of Mnemonic Strategies on L2

Vocabulary Comprehension of Primary Students// Theory and Practice of Second Language Acquisition. – 2025 – T.11(2), – C.1–29. DOI: <https://doi.org/10.31261/TAPSLA.17209>

References:

1. Deviane, C. R. D. (2025). Élaboration de cartes flash assistées par la technique mnémorique des mots-clés pour mémoriser le vocabulaire français au niveau A1. *Francisola*, 10(1), 27–42. <https://doi.org/10.17509/francisola.v10i1.80987>
2. Siriganjanavong, V. (2013). The mnemonic keyword method: Effects on vocabulary acquisition and retention. *English Language Teaching*, 6(10), 1–10. <https://doi.org/10.5539/elt.v6n10p1>
3. Mosii, I. M., Chaplyk, O. A., & Shtanhret, H. Z. (2024). Onlain-instrumenty dlia navchannia inozemnoi movy: rozrobka ta vprovadzhennia interaktyvnykh metodyk [Online tools for foreign language learning: Development and implementation of interactive methods]. *Innovatsiina pedahohika*, 75, 286–291. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/75.55>
4. Cherepakha, O. L., Hadzhula, N. H., & Horai, M. A. (2019). Mnemotekhnika dlia krashchoho ta shvydshoho zapam'iatovuvannia informatsii z histolohii dlia anhlovnykh studentiv medychnoho ta stomatolohichnoho fakultetiv [Mnemonic techniques for better and faster memorization of histology information for English-speaking medical and dental students]. *Visnyk Vinnytskoho Natsionalnoho Medychnoho Universytetu*, 23(3), 490–494. [https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2019-23\(3\)-25](https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2019-23(3)-25)
5. Popko, I. A. (2024). Do pytannia efektyvnosti mnemotekhnichnykh pryiomiv pry vyvchenni frantsuzkoi movy [To the question of the effectiveness of mnemonic techniques in learning French]. *Zakarpatski Filolohichni Studii*, 2(26), 369–381. <https://doi.org/10.32782/2617-3921.2024.26.369-381>
6. Hladka, M. (2021). Vykorystannia mnemotekhniky pry navchanni leksyky nimetskoi movy studentiv-filolohiv [The use of mnemonic techniques in teaching German vocabulary to philology students]. *Aktualni Pytannia Humanitarnykh Nauk*, 41(1), 131–135. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/41-1-19>
7. Kadia, N. (2021). Fitnes dlia mozku: Shcho take neirobika [Brain fitness: What is neurobics]. Retrieved March 19, 2026, from <https://life.nv.ua/ukr/blogs/yak-pidvishchiti-rozumovi-zdibnosti-shcho-take-neirobika-sekrety-mozku-50157181.html>
8. Keysan, F. (2025). An investigation of the impacts of mnemonic strategies on L2 vocabulary comprehension of primary students. *Theory and Practice of Second Language Acquisition*, 11(2), 1–29. <https://doi.org/10.31261/TAPSLA.17209>

Abstract. The article is aimed at the theoretical analysis and practical implementation of mnemonic techniques in teaching foreign languages to higher education students at non-linguistic universities of Ukraine. The relevance of the study is determined by the need for scientific research on memorization methods to enhance foreign language skills and increase students' motivation to learn professional terminology in educational settings. The study employs analytical and qualitative methods. The article outlines effective strategies, identifies their didactic potential, and develops a set of exercises aimed at improving foreign language communicative competence. The conclusions contribute to understanding the prospects for further research and the possibilities of effective adaptation to the educational conditions of Ukraine.

Key words: mnemonic techniques, mnemonic strategies, neurobics, the educational process, foreign languages.

Статтю надіслано: 24.03.2026 р.

© Крекотень О.В.